

Některé práce jsou věnovány kontroverzní poloze L. O. (údajný alkoholismus, za Slovenského štátu arizoval židovské knihkupectví Sigmunda Steinera v Bratislavě, později se však zúčastnil SNP) a souvisejí mj. s plánovaným ražením pamětní mince na jeho počest, které se nakonec nerealizovalo kvůli protestům některých slovenských činitelů (Milan Šoka: Poznámka na okraj biografie Luda Ondrejova) a s vybudováním spisovatelova památníku sochařem Alexandrem Trizuljakem (patřil k umělecké

skupině TRASA, mj. spolu s Olbramem Zoubkem; Jana Borguľová: Památník Luda Ondrejova v Banskej Bystrici Kostiviarskej). Je vidět, že řada věcí z minulosti je ještě bolestných, nicméně je zřejmé, že Ludo Ondrejov patří k výrazné, autochtonní linii moderní slovenské literatury spjaté s naturismem, lyrizovanou prózou a expresionismem. Snad tato věcná charakteristika – aniž by se cokoliv zamlčovalo – bude převládat i nadále.

Ivo Pospíšil

ČESKÁ A POLSKÁ EMIGRAČNÍ LITERATURA V EVROPSKÉM KONTEXTU

Ústav bohemistiky a knihovnictví Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě se stal tradičním spolupředatelem konferencí (s Instytutem Filologii Polskiej Uniwersytetu Opolskiego v Opoli a Obcí spisovatelů) která v česko-polském rozpětí mívá k evropskému kontextu našich národů, kultur a literatur. V roce 2001 se účastníci opavského setkání literárních vědců, kritiků a literátů zamysleli nad tématem ještě ne plně zmapovaným, natož využitým, nad **Českou a polskou emigrační literaturou**. Celkem 27 referátů zaznělo z obou stran hranice, další (autorů osobně nepřítomných) se objeví v pravidelně vydávaném sborníku (včetně jednoho slovenského).

Sám pojem emigrace vzbuzuje stále ještě (zejména vlivem politicko-společenské situace posledních pěti šesti desetiletí 20. století) pozitivní i negativní konotace, jak o nich hovořil J. Damborský, stejně jako jsou (kvalitativně i kvantitativně) rozdílné literární bilance polského a českého exilu, jak na memoárových svědectvích prokázala J. Czaplínska. Druhou otázkou je šíře záběru emigrace, tak často v dějinách obou našich národů, i když zájem referentů se spíše přiklání k emigraci od čtyřicátých let 20. století. Většina příspěvků se v národním, dvoustranně kontextovém či komparatistickém pohledu zabývala jak konkrétními díly, tak přesahy, které básnické a prozaické texty nejvýraznějších polských a českých autorů činí viditelnými v evropském literárním, resp. kulturním regionu a vytvářejí tak osobitou areálovou rovinu ve zvolna se sjednocující Evropě, v níž regionální, národní či specificky kulturní společenství budou hrát stále větší roli. Už jen výčet autorů, jichž se týkaly referáty přímo o dílech svěd-

čí o šíři záběru, v němž se konference pokusila předmětný fenomén postihnout – z polské strany mj. Lechoń, Gombrowicz, Herling-Grudziński, Miłosz, Mrozek, Wat, Ławrynowicz, Łysek, Jaworski, Zieliński, Kaczmarek; z české strany např. Blatný, Čep, Hostovský, Michal, Vejvoda, Binar, Koval, Čačalová, Gruša.

Samozřejmě, že pohledy referátů byly různé. Zaměřené na tematickou reflexi života v emigraci (A. Dąbrowski, R. Zajączkowski, M. Pišková, F. Všetička, J. Urbanec), na otázky formální stránky díla a poetiky (L. Engelking, W. Sadowski, Z. Stala, L. Štěpán), na postavy děl a jejich duševní pochody, na filozofické postoje autorů a jejich vztah k domovu (K. Tałucz, Z. Tarajło-Lipowska, I. Jokiel, J. Potkański, Vl. Novotný, L. Pavera, D. Vlašínová, D. Šajtar) atd. Pro posluchače, který pozorně sledoval výklady referujících, se tak začínal rýsovat poměrně složitý, nicméně nesmírně přitazlivý pohled na události, které často nedobře poznamenaly život autorů, ale o nejednu další rozměr obohatily národní literatury. I tato bilance pomohla vytvořit výsledný obraz celistvé národní literatury (polské, české), složené z mnoha proudů, jak to přinášely podmínky politické, společenské, světonázorové, publikační aj.

Autoři a zájemci z řad literárních vědců a kritiků i širší veřejnosti se nyní mohou těšit na referáty v konečné podobě ve sborníku (na konferenci vzhledem k velkému množství účastníků a nedostatku času zazněly mnohé pouze v tezech) a také na další ročník (už osmý) opavských setkání na podzim letošního roku, tentokrát s tématem Česká a polská samizdatová literatura.

Ludvík Štěpán